O 16/2026 vp
Monimuotoisuusasiantuntija Liisa Toopakka
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
VvV verojaosto 18.3.2026

Ympäristöverotus

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa seuraavaa.

Potentiaalia kehittää ympäristöverotusta on paljon

Luonnonsuojeluliitto pitää tärkeänä, että jaosto on tarttunut asiaan ja pohtii ympäristöverotuksen kehittämistä. Ympäristöhaittojen verottaminen on mahdollisuus toimeenpanna aiheuttaja maksaa -periaatetta sekä kerryttää rahaa valtion kassaan. Ilmastopuolella haittojen verottaminen on valtavirtaistunut EU:n päästökaupan ja energiaverotuksen kautta, mutta luonnon monimuotoisuutta turvaavia tai vesistöpäästöjä hillitseviä veroja ei juuri ole.

Luontokadon pysäyttämiseksi ja ennallistamisasetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi meidän on parannettava heikentyneitä elinympäristöjä ja suojeltava lisää luontoa. Tämä vaatii rahaa. Samaan aikaan kun luonnon tilaa parannetaan on järkevää ja välttämätöntä lopettaa luontokatoa ja ilmastokriisiä kiihdyttävä luonnonvarojen ylikulutus. Yksi tarpeellinen ratkaisu vähentää haitallista toimintaa ja toisaalta kerätä varoja luonnon tilan parantamiseen on ympäristöverotuksen kehittäminen.

Ympäristöveroja tulee asettaa mahdollisimman pian

Ajatus ympäristöverotuksen kehittämisestä ei ole uusi, Luonnonsuojeluliittokin on ollut yli viidenkymmenen muun järjestön kanssa vaatimassa luonnonvarojen ylikulutusta hillitsevää verotusta jo kaksikymmentä vuotta sitten.

Nykytilanteessa ympäristöperustainen verotus kohdistuu lähinnä juomapakkauksiin ja pieneen osaan jätteistä. Potentiaalia verotukselle on esimerkiksi luonnonvarojen käytössä tai maankäytön muutoksissa.

Luonnonsuojeluliiton näkemyksen mukaan **kiireellisimpänä Suomen tulee ryhtyä verottamaan kaivosjätettä, lajittelemattoman sekajätteen polttoa sekä ilmastolle ja ympäristölle haitallisia maankäytön muutoksia**. Lisäksi tulee luopua ympäristölle haitallisista verohelpotuksista.

Jätteenpolton verottaminen edistäisi kiertotaloutta

Suomi on Euroopan Komission käynnistämässä rikosmenettelyssä koska emme ole saavuttaneet EU:n jätedirektiivissä tai SER-direktiivissä asetettuja kierrätystavoitteita, samoin olemme saaneet varhaisvaroituksen yhdyskuntajätteen ja muovipakkausjätteiden kierrätystavoitteiden edistämisestä.

Kiertotalouden edistämiseksi lajittelemattoman sekajätteen polttoa tulee alkaa verottamaan.

Jätteenpolton verotusta on tarkastelu Valtioneuvoston kanslian vuonna 2021 ja Ympäristöministeriön vuonna 2026 julkaisemissa selvityksissä. Valtioneuvoston kanslian julkaisuissa jätteenpolton verotulot arvioidaan kymmeniksi miljooniksi euroiksi toteuttamistavasta riippuen.

Jätteenpolton verotuksen lisäksi ympäristöministeriön raportissa tarkastellaan mahdollisuuksia verottaa sekalaista yhdyskuntajätettä ja jätteenpoltosta syntyvää tuhkaa.

Haitallisista verotuista on luovuttava

Metsäalalla on verohelpotuksia kuten metsävähennys tai metsälahjavähennys, joiden voidaan ajatella olevan hakkuisiin kannustavia ilmastolle ja ympäristölle haitallisia verotukia.

Esimerkiksi pelkästään metsävähennyksen vasta toteutetun korotuksen arvioitiin aiheuttavan valtiolle yli 30 miljoonan euron tulonmenetykset. Tuen voidaan katsoa kannustavan hakkuisiin hakkuutasojen jo ollessa ilmaston ja monimuotoisuuden kannalta kestämättömällä tasolla.

Suomen ympäristökeskuksen selvityksen mukaan puupolttoaineiden verotuki on keskeisin ilmastolle ja luonnolle haitallinen verotuki. Nykyisellään puupohjaisten polttoaineiden verotuki (verotuottojen menetys) on noin 440 miljoonaa euroa vuosittain. Syken raportissa arvioidaan, että mikäli kiinteitä puupolttoaineita verotettaisiin veron aiheutuvien CO2-päästöjen mukaan (noin 19 Mt vuonna 2021) ja CO2-tonnihinnaksi asetettaisiin 5–10 € (mikä on hyvin maltillinen summa verrattuna päästöoikeuden hintaan päästökauppasektorilla), niin verokertymäksi tulisi 95–190 miljoonaa euroa.

Maankäyttösektorille ja erityisesti metsien käyttöön kohdennetuilla veroilla tai maksuilla voidaan saavuttaa ilmasto- ja luontotavoitteita

Taloudellisten ohjauskeinojen käyttöönotto maankäyttösektorilla on perusteltua Suomen mittavan hiilinieluvajeen kaventamiseksi. Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti maankäytön muutosmaksun käyttöönotosta valmistui vaikutusten arvio vuonna 2024. Sen mukaan maksun päästövähennyspotentiaali yhdessä muiden ohjauskeinojen kanssa olisi jopa 0,7–0,9 miljoonaa tonnia CO2-ekvivalenttia vuodessa. Päästövähennysten lisäksi maksulla on mahdollista turvata luontoa ja vesistöjä. Melko pienellä maksulla olisi ohjausvaikutusta maatalouden pellonraivauksiin. Ohjausvaikutus rakentamiseen olisi pienempi. Valtion kassaan kertyisi arviolta 30 miljoonaa euroa vuodessa.

Muita taloudellisia ohjauskeinoja maankäyttösektorilla voisi olla esimerkiksi hiilitukijärjestelmään kytkeytyvä hakkuuverotyyppinen maksu valtiolle. Siinä metsänomistaja, puun polttaja tai jatkojalostaja maksaa valtiolle maksun vapautuvasta hiilestä. Maksun ensisijainen tehtävä olisi varmistaa hiilitukijärjestelmän tehokas ohjausvaikutus hiilivarastojen kasvattamiseksi ja järjestelmän kustannusneutraalius valtiolle.

Kaivostoiminnan verottaminen on tarpeen haittojen hillitsemiseksi

On ympäristön kannalta tärkeää, että kaivosmineraaliveroa korotettiin syksyllä 2025, vaikka verotuksen taso jäi yhä varsin maltilliseksi. Kaivosveron tason tarkastelun lisäksi Luonnonsuojeluliitto esittää, että kaivosveron rinnalle otetaan käyttöön kaivosten jätevero. Kaivannaisjätteet ovat suurin jäteveron ulkopuolinen jäteluokka. Asia käy ilmi keväällä 2025 julkaistusta Suomen ympäristökeskuksen selvityksestä.

Suomen jätteistä yli 76 prosenttia ja vaarallisesta jätteestä yli 93 prosenttia syntyy kaivostoiminnasta. Kaivosjätteen vero ohjaisi louhimaan kallioperää säästeliäämmin sekä jatkohyödyntämään rikastushiekkoja ja vaarattomia maamassoja tehokkaammin, jätteeksi kasaamisen sijaan.

Tavanomaiselle kaatopaikalle toimitettavista jätteistä, joiden hyötykäyttö on teknisesti ja ympäristöperusteisesti mahdollista, maksetaan nykyisin 80 euron jäteveroa tonnilta. Jos kaivosjätteelle asetettaisiin edes sata kertaa kaatopaikkajätettä pienempi vero eli 0,8 euroa tonnia kohden, karttuisi verotuloja lähes 75 miljoonaa euroa vuodessa. Vuonna 2023 kaivosjätettä syntyi 94 miljoonaa tonnia.

Kaivostoiminnan tuominen jäteveron piiriin olisi ympäristön näkökulmasta merkittävä uusi ohjauskeino. Siksi Luonnonsuojeluliitto esittää selvityksen käynnistämistä kaivosten jäteveron

asettamisen vaikutuksista sekä mahdollisista veromalleista ja sen pohjalta kaivosten jäteveron käyttöönottoa.

Ilman kaivostoiminnan ja kaivosjätteiden riittävää verotusta uhkana on, että myös hyvin matalapitoiset ja heikot mineraaliesiintymät avataan. Tällöin kaivosjätettä ja jätevesiä syntyy paljon suhteessa tuotettuun malmimäärään, mikä kuormittaa luontoa ja vesistöjä hyötyihin nähden kohtuuttomasti.

Valtio on rahoittanut kaivostoimintaa ja sen riskien kustannuksia jo huomattavan paljon. Terrafamen kaivoksen toimintaa valtio on elokuuhun 2025 mennessä rahoittanut tulkintatavasta riippuen noin 500–600 miljoonaa eurolla. Konkurssiin ajatuneen Hituran kaivoksen ympäristöturvallisuuden ylläpitoa valtion on rahoittanut tähän mennessä jo yli 25 miljoonalla eurolla.

Lisäksi valtio myös tukee kaivostomintaa. Esimerkiksi vuonna 2025 Business Finland myönsi Sakatti Mining Oy:n suunnittelemalle, osittain Natura-suojelualueelle sijoittuvalle, ympäristövaikutusten ja Natura-arvioinnin mukaan merkittäviä heikennyksiä suojelualueelle aiheuttavalle kaivoshankkeelle 150 miljoonan euron verohelpotuksen. Tämän vuoden aikana valtio on tähän mennessä sijoittanut 65 miljoonaa euroa omistamaansa erityistehtäväyhtiö Finnish Minerals Group Oy:öön Soklin kaivoshankkeen edistämistä varten, vaikka Sokli-hankkeen on jo kertaalleen todettu aiheuttavan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia ja vaarantavan erinomaisessa tilassa olevan Nuorttijoen ja sen taimenkannan.

Kaivostoiminnan verotuksen tavoite on ottaa huomioon kaivosmineraalien luonne uusiutumattomina luonnonvaroina ja ohjata yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus Suomen kallioperästä louhituista kaivosmineraaleista. On merkillepantavaa, ettei vasta kahden vuoden ajalta kerätty kaivosverotuotto riitä kattamaan kaivostoiminnan julkinen rahoituksen jo syntyneitä tai edes viimeaikaisia kuluja. Veropohjan laajentaminen kaivosjäteveron suuntaan on taloudellisesti perusteltua.

Kaivosjätevero ohjaisi vähentämään jätteen määrää ja ottamaan kaivannaisista tehokkaammin kaikki arvomineraalit talteen. Ympäristön näkökulmasta kaivosjätevero ohjaa kaivostoimijoita myös harkitsemaan kaivostoiminnan avaamista vain riittävän korkeapitoisille malmioille, sillä köyhiä eli heikkopitoisia malmioita hyödynnettäessä syntyy enemmän jätettä.

Ennen viime vuoden kaivosverotuksen muutosta myös kaivosten sivuvirroista kannatti kerätä metallit sekä teollisuusmineraalit talteen, koska sivuvirrat kuuluivat kaivosveron piiriin. Sivuvirroista siis joutui maksamaan veroa joka tapauksessa, joten niitä kannatti myös hyödyntää. Luonnosuojeluliitto vastusti eduskunnan kuulemisessa sivuvirtojen ulosrajaamista kaivosmineraaliveron piiristä.

Tarvitaan kattava selvitys kokonaistilanteesta

Luonnonsuojeluliitto on esittänyt aiemmin esimerkiksi veden oton, joidenkin maa-ainesten kuten esimerkiksi soran ja hiekan, vaarallisten kemikaalien, lannoitteiden sekä torjunta-aineiden verotusta. Mahdollisuuksia ympäristöverotuksen laajentamiseksi on kartoitettu esimerkiksi Sitran Kestävän kehityksen verouudistus -muistiossa.

Luonnonsuojeluliitto kannustaa kokonaistilanteen ja mahdollisuuksien kattavaan selvittämiseen ympäristöverotuksen kehittämiseksi. Ympäristöverotuksella saatavia tuloja voidaan korvamerkitä ja ohjata luonnonsuojeluun ja ennallistamiseen.

Lisätietoja
- monimuotoisuusasiantuntija Liisa Toopakka, p. 040 504 2989, liisa.toopakka@sll.fi
- johtava asiantuntija Hanna Aho, p. 040 628 9495, hanna.aho@sll.fi
- puheenjohtaja Hanna Halmeenpää, p. 050 5644 122, hanna.halmeenpaa@sll.fi